ក្រឹត្យ-ច្បាប់

ស្ដីពី

កិច្ចសន្យា និងការទទួល
ខុសត្រូវក្រៅកិច្ចសន្យា

សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា

ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

****

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

លេខ ៣៨ ក្រ.ច

ក្រិ ត្យ - ច្បា ប់

ស្តីអំពី

កិច្ចសន្យានិងការទទួលខុសត្រូវក្រៅកិច្ចសន្យា

ក្រុ ម ប្រឹ ក្សា រ ដ្ឋ

នៃ

សាធារណៈរដ្ឋមានិតកម្ពុជា

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃសាធារណៈរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា
- បានឃើញច្បាប់នៃការរៀបចំរដ្ឋសភា និងក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ នៃសាធារដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា ដែលប្រកាសឱ្យប្រើតាមក្រឹត្យលេខ ០៤ ក្រ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៨២.
- បានឃើញច្បាប់នៃអង្គការចាត់តាំង និងសកម្មភាពរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី នៃសាធារណៈរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា ដែលប្រកាសឱ្យប្រើតាមក្រិត្យលេខ ០៣ ក្រ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៨២.
- បានឃើញច្បាប់ស្តីពីការចាត់តាំងតុលាការ និងអយ្យការ ដលប្រកាសឱ្យប្រើតាមក្រិត្យលេខ ០២ ក្រ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភះ ឆ្នាំ ១៩៨២ ។
- បានឃើញច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតតុលាការប្រជាជនកំពូល និង មហាអយ្យការអមតុលាការប្រជាជនកំពូល ដែលប្រកាសឱ្យប្រើតាមក្រិត្យលេខ ២៨ ក្រ ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៨៥
- បានឃើញក្រិត្យ-ច្បាប់ លេខ ៣៤ ក្រ ច ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៨៧ ស្តីពីការចាត់តាំង និងសកម្មភាពរបស់តុលាការប្រជាជនកំពូល និងមហាអយ្យការអមតុលាការប្រជាជនកំពូល
- បានឃើញក្រិត្យ-ច្បាប់ លេខ ០៧ ក្រ ច ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៨២ ស្តីពីសមត្ថកិច្ច និងនីតិវិធីនៃការធ្វើច្បាប់ និងបទបញ្ជា
- តាមសំណើរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

ស ំ រេ ច

....

ជំពូកទី១

ស្ដីអំពីកិច្ចសន្យា

ផ្នែកទី១ បទបញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា១- កិច្ចសន្យា គឺជាឆន្ទៈព្រមព្រៀងរវាងបុគ្គល២នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ដើម្បីបង្កើត កែប្រែ ឬរំលត់កាតព្វកិច្ចមួយ ឬ ច្រើនដែលទាក់ទិននិងខ្លួន ។

ក្នុងអត្ថន័យខាងលើ បុគ្គលអាចជារូបវន្តបុគ្គល ជានីតិបុគ្គល ។

នីតិបុគ្គល អាចធ្វើកិច្ចសន្យាតាមរយះបុគ្គលដែលជាតំណាងរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា២- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយ ត្រូវរួមចំណែកក្នុងការផ្សារភ្ជាប់ផលប្រយោជន៍បុគ្គល និងផលប្រយោជន៍សង្គម ។

ភាគីនៃកិច្ចសន្យា ត្រូវសហការនិងគ្នាក្នុងបរិយាកាសទុកចិត្ត ស្មោះត្រង់និងគ្នា អនុវត្តសមស្របនិងគោលការណ៍សីលធម៌សង្គម ហើយជាពិសេស កំចាត់នូវគំនិត មនុស្សជិះជាន់មនុស្ស ។

ផ្នែកទី២ សុពលភាព និងទំរង់នៃកិច្ចសន្យា

មាត្រា៣- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយនិងយកជាការបាន លុះណាតែការតព្វកិច្ចដែលកើតពិកិច្ចសន្យានោះ :

១. កើតចេញពីការព្រមព្រៀងដោយពិតប្រាកដ និង ដោយសេរី

២. កើតចេញពីជនដែលមានសមត្ថភាពចុះកិច្ចសន្យា

៣. មានវត្ថុមួយដែលជាក់លាក់ ដែលអាចធ្វើកើត និងដែលស្របច្បាប់របៀបរៀបរយសាធារណៈ ឬទំនៀមទំលាប់ដ៏ល្អប្រពៃ ។

មាត្រា៤- កិច្ចសន្យាអាចធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់ ឬ ជាលាយល័ក្ខអក្សរ ។ ច្បាប់អាចកំណត់ឱ្យមានទំរង់មួយជាក់លាក់ក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យា ។ កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណា ដែលមិនបានធ្វើតាមទំរង់ដែលច្បាប់បានកំណត់ត្រូវទុកជាមោឃៈ លើកលែងតែមានបទបញ្ញត្តិនៃវិធានច្បាប់ណាមួយកំនត់ផ្ទុយពីនេះ ។

កិច្ចសន្យាគ្រប់ប្រភេទ ស្ដីពីប្រាក់ ឬវត្ថុដែលមានចំនួន ឬមានតំលៃលើសពីប្រាំពាន់រៀល ត្រូវធ្វើជាលាយ-លក្ខអក្សរ ។

ផ្នែកទី៣ មោឃៈភាពនៃកិច្ចសន្យា

មាត្រា៥- ត្រូវទុកជាមោឃៈជាដាច់ខាត :

- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលមិនស្របនិងច្បាប់ របៀបរៀបរយសាធារណៈ ឬទំនៀមទំលាប់ដ៏ល្អប្រពៃ ។

- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលមិនស្របនិងផលប្រយោជន៍សង្គម ឬមិនស្របនិងគោលការណ៍សីលធម៌សង្គម ។

- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលមានតាវកាលិក កម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យា មិនអាចធ្វើកើត ។

មាត្រា៦ - អាចទុកជាមោឃៈបាន :

- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលមិនកើតចេញពីការព្រមព្រៀងដោយពិតប្រាកដ ឬដោយសេរី ។

- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលមិនកើតចេញពីបុគ្គលគ្មានសមត្ថភាព ចុះកិច្ចសន្យា ។

មាត្រា៧ -មិនអាចចាត់ទុកថា មានការព្រមព្រៀងត្រឹមត្រូវទេ កាលណាការព្រមព្រៀងនោះមិនធ្វើដោយការភ័ន្តច្រឡំ ដោយមានហឹង្សា ឬដោយការបន្លំបោកប្រាស់ ។

មាត្រា៨-ការភ័ន្តច្រឡំនិងជាមូលហេតុមោឃៈភាពនៃកិច្ចសន្យាបាន បើមានការភ័ន្តច្រឡំទៅលើសារជាតិនៃរបស់ដែលជាកម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យា ។

ការភ័ន្តច្រឡំទៅលើបុគ្គល មិនអាចចាត់ទុកជាមូលហេតុមោឃៈភាពនៃកិច្ចសន្យាបានឡើយ លើកលែងតែបុគ្គលនោះ ជាមូលហេតុនៃកិច្ចចំបងនៃកិច្ចសន្យា ។

មាត្រា៩ - ហឹង្សានិងទៅជាមូលហេតុនិងទៅជាមោឃៈភាពនៃកិច្ចសន្យាបាន កាលណាហឹង្សានោះជាការគំរាមកំហែង បង្ខិតបង្ខំតាមផ្លូវកាយ ឬផ្លូវចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅលើភាគីណាមួយ ឬទៅលើប្តី ប្រពន្ធ បុព្វញ្ញាតិ ឬបច្ឆាញ្ញាតិណាមួយរបស់ភាគីនោះ ។

មាត្រា១០ - ការបន្លំបោកប្រាស់ ជាមោឃៈភាពនៃកិច្ចសន្យា កាលណាមានឧបាយកល អំពើបញ្ឆោត អំពើបន្លំភូតភរប្រព្រឹត្តដោយភាគីណាមួយ ដែលជាហេតុបញ្ជាក់ច្បាស់ថា បើគ្មានកិច្ចកលទាំងនោះទេ ភាគីម្ខាងទៀតប្រាកដជាមិនធ្វើកិច្ចសន្យានោះឡើយ ។

មាត្រា១១ - កាលណានៅពេលចុះកិច្ចសន្យា ភាគីណាមួយឆ្លៀតទាញយកប្រយោជន៍ពីស្ថានភាពភាគីម្ខាងទៀត ធ្វើកិច្ចសន្យាដោយមានចំណេញច្រើនមិនសមស្របមកលើខ្លួន ភាគីរងគ្រោះអាចប្តឹងបដិសេធកិច្ចសន្យានោះបានជានិច្ច ។

មាត្រា១២- នៅពេលធ្វើកិច្ចសន្យា កាលណាមានភាពខុសគ្នាមិនសមស្របរវាងតំលៃនៃតាវកាលិក និង តំលៃតាវកាលិកតបវិញ ភាគីរងគ្រោះអាចប្ដឹងបដិសេធកិច្ចសន្យាបាន ក្នុងលក្ខណៈដែលខ្លួនពុំដែលមានបំណងធ្វើអំណោយទេនោះ ។

មាត្រា១៣- ភាគីដែលដោះសាស់អាងថា ខ្លួនបានចុះកិច្ចសន្យាដោយមានការភ័ន្តច្រឡំ ដោយមានហឹង្សា ឬដោយមានការបន្លំបោកប្រាស់ ដើម្បីមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចដែលកើតចេញពីកិច្ចសន្យានោះ ត្រូវជូនភស្តុតាងអំពីរឿងនោះ ។

មាត្រា១៤- ជនទាំងឡាយដែលមានអាយុគ្រប់ ១៨ឆ្នាំ អាចធ្វើកិច្ចសន្យាបានគ្រប់ពេលវេលា លើកលែងតែជនគំហាត់ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា១៥- អនីតិជនអាយុតិចជាង ១៨ឆ្នាំ មិនអាចធ្វើឱ្យកើតសិទ្ធិ ឬករណីកិច្ចនានា ជាពិសេសមិនអាចចុះកិច្ចសន្យាដោយគ្មានការយល់ព្រមពីអ្នកអាណាព្យាបាលស្របច្បាប់របស់ខ្លួនបានឡើយ ។

កិច្ចសន្យាដែលធ្វើឱ្យអនីតិជន គ្មានការយល់ព្រមជាបឋមពីអ្នកអាណាព្យាបាលស្របច្បាប់របស់ខ្លួន និងអាចយកទៅអនុវត្តបាន លុះត្រាតែអ្នកអាណាព្យាបាលស្របច្បាប់ឯកភាពលើកិច្ចសន្យានោះ ក្រោយពេលដែលអនីតិជនបានចុះកិច្ចសន្យានោះរួច ។

ប៉ុន្តែចំពោះកិច្ចសន្យាទាំងឡាយណា ធ្វើដោយអនីតិជនសំរាប់បំពេញការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃនោះ មិនចាំបាច់មានការយល់ព្រមពីអ្នកអាណាព្យាបាលស្របច្បាប់នៃអនីតិជននោះឡើយ ។

មាត្រា១៦- គូសន្យានៃអសមត្ថជន មិនអាចដោះសាដើម្បីគេចកែពីកាតព្វកិច្ចនៃកិច្ចសន្យា ដោយសំអាងថារូបជនដែលចុះកិច្ចសន្យាជាមួយនិងខ្លួននោះ ជាអសមត្ថជនបានឡើយ ។

មាត្រា១៧- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយត្រូវមានវត្ថុស្ថិតក្នុងពាណិជ្ជកម្ម ។ វត្ថុទាំងនេះត្រូវចែងឱ្យប្រាកដដោយឡែកពីគ្នា តាមប្រភេទ តាមបរិមាណ និងតាមគុណភាព ។

វត្ថុដែលនឹងមានក្នុងអនាគតកាល ក៏អាចជាវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាបានដែល ។ ប៉ុន្តែកិច្ចសន្យាលក់មរតក ដែលមានម្ចាស់នៅរស់ពុំអាចធ្វើបានឡើយ ទោះបីម្ចាស់មរតកនោះយល់ព្រមផងក៏ដោយ ។

មាត្រា១៨- ជនគ្រប់រូបអាចនឹងសុំមោឃភាពដាច់ខាតនៃកិច្ចសន្យាដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៥ បានគ្រប់ពេលវេលា ។

មាត្រា១៩- ក្នុងករណីមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យា បណ្ដាលមកពីមូលហេតុអសមត្ថភាព ការភ័ន្តច្រលំ ហិង្សា ឬការការបន្លំបោកប្រាស់ ការសុំមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យានេះអាចនឹងធ្វើឡើងបានដោយភាគីរងគ្រោះ ឬដោយជនទាំងឡាយណាដែលមានប្រយោជន៍ស្របច្បាប់ ក្នុងការសុំមោឃភាពនោះ ។

ភាគីរងគ្រោះ ឬជនដែលមានប្រយោជន៍ស្របច្បាប់ក្នុងការសុំមោឃភាព ត្រូវឱ្យដំណឹងទៅភាគីម្ខាងទៀត ។ ភាគីដែលទទួលដំណឹងត្រូវឆ្លើយតបជាបន្ទាន់ ។ ក្រោយពេលឱ្យដំណឹងភាគីរងគ្រោះ ឬជនដែលមានប្រយោជន៍ស្របច្បាប់ក្នុងការសុំមោឃភាព អាចសុំប្ដឹងមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យានោះ ក្នុងរយះពេល ១២ ខែ យ៉ាងយូរ ។

មាត្រា២០- សិទ្ធិប្ដឹងមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យាដែលមានចែងក្នុងមាត្រាទី ១៩ ត្រូវរលត់ប្រសិនបើក្រោយពីពេលប្ដឹងសុំឱ្យមានមោឃភាពនោះមក ជនដែលមានសិទ្ធិប្ដឹងនេះយល់ព្រមអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ឬសុំឈប់ប្ដឹងវិញដោយលាយល័ក្ខអក្សរ អំពីមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យានោះ ។

មាត្រា២១- ក្នុងករណីមានមោឃភាពនៃកិច្ចសន្យា ស្ថានភាពដែលមាននៅពេលមុនចុះកិច្ចសន្យា ត្រូវមានឡើងវិញ ។

ផ្នែកទី ៤. អានុភាព និង ការបកស្រាយនៃកិច្ចសន្យា

មាត្រា២២- កិច្ចសន្យាទុកជាច្បាប់របស់គូភាគី ។

កិច្ចសន្យានឹងអាចកែប្រែបាន លុះត្រាតែមានការយល់ព្រមពីគូភាគី ។ កិច្ចសន្យាត្រូវយកទៅអនុវត្តដោយសុច្ចរិត និងតាមបំណងនៃគូភាគី ។

កិច្ចសន្យាមានអនុភាពតែទៅលើភាគីនៃកិច្ចសន្យាតែប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា២៣- កាលបើកិច្ចសន្យាធ្វើឡើងដោយមានន័យមិនច្បាស់ កិច្ចសន្យានោះត្រូវបកស្រាយតាមទំលាប់ប្រើ ឬតាមទំនៀមទំលាប់នៃកន្លែងដែលកិច្ចសន្យានោះបានធ្វើ កុំឱ្យតែការបកស្រាយនោះផ្ទុយនឹងបទបញ្ញត្តិនៃក្រិត្យច្បាប់នោះ ។

ក្នុងករណីសង្ស័យ កិច្ចសន្យាត្រូវបានបកស្រាយជាប្រយោជន៍នៃភាគីកូនបំណុល ។

មាត្រា២៤- ភាគីកូនបំណុលនៃកិច្ចសន្យា មានកាតព្វកិច្ចសងដោយទ្រព្យសម្បត្តិ ជាចលនវត្ថុ និងអចលនវត្ថុ បច្ចុប្បន្ន និង អនាគត ។

ផ្នែកទី ៥. អាជ្ញាយុកាលនៃកិច្ចសន្យា

មាត្រា២៥- លើកលែងតែច្បាប់ចែងផ្សេងពីនេះ កាតព្វកិច្ចទាំងឡាយដែលកើតចេញពីកិច្ចសន្យាត្រូវផុតអាជ្ញាយុកាល កាលបើភាគីដើមបំណុលមិនប្ដឹងទាមទារឱ្យអនុវត្តក្នុងអំឡុង ៥ ឆ្នាំ គិតពីថ្ងៃកំណត់កិច្ចសន្យា ឬបើគ្មានកំណត់ថ្ងៃទេ ត្រូវគិតពីថ្ងៃចុះកិច្ចសន្យា ។

មាត្រា២៦ - អាជ្ញាយុកាលត្រូវបានផ្អាកសិន កាលបើភាគីកូនបំណុលអវត្តមានពីលំនៅស្ថាន ហើយអវត្តមាននេះត្រូវបានរដ្ឋអំណាចមូលដ្ឋានបញ្ជាក់ត្រឹមត្រូវបានច្បាប់ ។

បណ្ដឹងរបស់ភាគីកូនបំណុល ក៏ត្រូវផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃកិច្ចសន្យាដែរ ។

មាត្រា២៧ - កូនបំណុល ឬអ្នកធានា អាចនឹងលើកយកអាជ្ញាយុកាលមកតវ៉ាបាន ។ បើកូនបំណុល ឬអ្នកធានាមិនបានលើកយកអាជ្ញាយុកាលមកតវ៉ាទេ តុលាការប្រជាជនត្រូវលើកជូនសាមីខ្លួន ។

មាត្រា២៨ - ភាគីកូនបំណុល ឬអ្នកធានាដែលបានបំពេញកាតព្វកិច្ចដែលផុតអាជ្ញាយុកាលរួចទៅហើយ ពុំអាចទាមទារយកចំនួនទឹកប្រាក់ ឬតំលៃនោះមកវិញបានឡើយ ។

ផ្នែកទី៦. ការអនុវត្តកិច្ចសន្យា

មាត្រា២៩ - កាតព្វកិច្ចទាំងឡាយដែលមានចែងក្នុងកិច្ចសន្យា ត្រូវតែអនុវត្តយ៉ាងទៀងទាត់ និងត្រឹមត្រូវជាពិសេសអំពីបរិមាណ គុណភាព ទីកន្លែង និងរយះពេលកំណត់ ។

មាត្រា៣០ - ភាគីនីមួយនៃកិច្ចសន្យាគឺ :

- កូនបំណុល ចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលខ្លួនត្រូវធ្វើ
- ដើមបំណុល ចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលខ្លួនត្រូវទារ

មាត្រា៣១ - ភាគីដើមបំណុលមិនអាចត្រូវបានបង្ខំ :

- ឱ្យទទួលយកវត្ថុផ្សេងពីវត្ថុដែលខ្លួនត្រូវបាននោះឡើយ ថ្វីត្បិតតែតំលៃនៃវត្ថុដែលបង្ខំឱ្យយកនោះស្មើ ឬលើសពីតំលៃនៃវត្ថុដែលខ្លួនត្រូវបាន ។
- ឱ្យព្រមទទួលយកការអនុវត្តមួយផ្នែកនៃកិច្ចសន្យា ។ ប៉ុន្តែដោយយោលទៅលើស្មារតីសុច្ចរិតនិងស្ថានភាពក្រលំបាករបស់ភាគីកូនបំណុល តុលាការប្រជាជនអាចឱ្យបន្ថយរយះពេលអនុវត្ត និងបង្គាប់ឱ្យបង្គង់សិន ។ ក្នុងករណីពិសេសនេះ សេចក្ដីសំរេចត្រូវតែដាក់មូលហេតុឱ្យបានច្បាស់លាស់ ហើយតុលាការប្រជាជនត្រូវប្រើអំណាចនេះដោយប្រុងប្រយ័ត្នបំផុត ។

មាត្រា៣២ - ការអនុវត្តកិច្ចសន្យា ត្រូវប្រព្រឹត្តិទៅនៅលំនៅស្ថានរបស់កូនបំណុលក្នុងករណីដែលកិច្ចសន្យាពុំបានកំណត់កន្លែងផ្សេងទៀត ។

មាត្រា៣៣ - ក្នុងករណីគ្មានកំណត់រយះពេលដើម្បីអនុវត្តកិច្ចសន្យា កូនបំណុលអាចតវ៉ា ឬផ្ដល់នៅពេលណាក៏បាន ។

ជំពូកទី ២

អំពីកិច្ចសន្យាមួយចំនួន ដែលប្រើញឹកញាប់

ផ្នែកទី ១-ការលក់ដូរ

មាត្រា៣៤- ការលក់ ជាកិច្ចសន្យាមួយដែលបុគ្គលម្នាក់មានកាតព្វកិច្ចផ្ទេរកម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុមួយ ឬសិទ្ធិណាមួយឱ្យទៅបុគ្គលម្នាក់ទៀតដែលមានកាតព្វកិច្ចត្រូវប្រគល់ប្រាក់ថ្លៃវត្ថុ ឬសិទ្ធិនោះមកវិញ ។

មាត្រា៣៥- ត្រូវទុកជាមោឃៈ

- ការលក់វត្ថុរបស់អ្នកដទៃ
- ការលក់វត្ថុពីប្តីទៅឱ្យប្រពន្ធ ឬពីប្រពន្ធទៅឱ្យប្តី
- ការលក់វត្ថុអវិភាគ " ដែលបំបែកពីគ្នាមិនបាន " ដោយសហកម្មសិទ្ធិករម្នាក់ដោយគ្មានបានទទួលការព្រមព្រៀងពីសហកម្មសិទ្ធិករឯទៀត ។

១- កាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកលក់

មាត្រា៣៦- អ្នកលក់ត្រូវរក្សាវត្ថុឱ្យបានល្អរហូតដល់ថ្ងៃកំណត់ ដើម្បីអាចបានអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនដែលត្រូវប្រគល់វត្ថុនោះ ។

មាត្រា៣៧- អ្នកលក់ត្រូវជៀសវាងកុំផ្លាស់ប្តូរ កែប្រែវត្ថុតាមរបៀបណាក៏ដោយ ចាប់តាំងពីថ្ងៃលក់រហូតដល់ថ្ងៃប្រគល់វត្ថុ ។

មាត្រា៣៨- អ្នកលក់ត្រូវទទួលខុសត្រូវអំពីការអន្តរាយដែលបណ្តាលឡើងដល់វត្ថុនោះ រហូតដល់ថ្ងៃដែលត្រូវប្រគល់ ។ ការលក់អាចរំលាយចោលបាន ប្រសិនបើវត្ថុដែលលក់នោះបាត់ ឬខូចខាតច្រើនមុនពេលប្រគល់ ឬក្នុងករណីដែលអ្នកលក់រកវត្ថុដូចគ្នាមកជំនួសពុំបាន ។ ប្រសិនបើការលក់ត្រូវរំលាយចោល អ្នកលក់ត្រូវបង់ជំងឺចិត្តឱ្យអ្នកទិញចំពោះការបាត់វត្ថុ ឬការខូចខាតវត្ថុបណ្តាលមកពីកំហុសរបស់អ្នកលក់ ។

មាត្រា៣៩- អ្នកលក់ត្រូវប្រាប់អ្នកទិញនូវគុណភាពជាសារវន្តនៃវត្ថុ ព្រមទាំងស្ថានភាពទាំងឡាយសំខាន់ៗទាក់ទងទៅនឹងវត្ថុនោះ ជាពិសេសប្រាប់អំពីសិទ្ធិនោះឬអំពីបន្ទុកដែលមានលើវត្ថុនោះ។ ម្យ៉ាងទៀតអ្នកលក់ក៏ត្រូវប្រគល់ដល់ដៃអ្នកទិញនូវឯកសារទាំងឡាយដែលទាក់ទងនឹងស្ថានភាពទាំងនោះ ។

មាត្រា៤០- អ្នកលក់ត្រូវប្រគល់ពុំមែនតែវត្ថុដើមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវប្រគល់ផល ឬវត្ថុរាយរងទាក់ទងទៅនឹងវត្ថុដើមទៀតផង ។

ក្នុងរឿងលក់ចលនវត្ថុ ការប្រគល់ប័ណ្ណនៃចលនវត្ថុ ទុកជាការប្រគល់ចលនវត្ថុដោយត្រឹមត្រូវ ។ ប្រាក់ចំណាយក្នុងការប្រគល់ត្រូវធ្លាក់មកលើអ្នកលក់ ប្រសិនបើគ្មានចែងផ្សេងពីនេះ នៅក្នុងកិច្ចសន្យាលក់ទេនោះ ។

មាត្រា៩១- ចំពោះចលនវត្ថុ ការផ្ទេរសិទ្ធិរបស់អ្នកលក់ឱ្យទៅអ្នកទិញទុកជាត្រឹមត្រូវបាន លុះត្រាតែសំបុត្រលក់នោះមានសេចក្តីបញ្ជាក់ និងប្រថាប់ត្រា ។ ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលសំបុត្រនោះមានសេចក្តីបញ្ជាក់ និងប្រថាប់ត្រា តតិយជនជំទាស់លែងបាន ។

ចំពោះចលនវត្ថុ ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិទុកជាត្រឹមត្រូវបាន ហើយតតិយជនក៏ជំទាស់លែងបាន ចាប់តាំងពីពេលដែលប្រគល់វត្ថុនោះដល់អ្នកទិញ លើកលែងតែការលក់ត្រូវធ្វើសំបុត្រមានសេចក្តីបញ្ជាក់ ។ ក្នុងករណីខាងក្រោយនេះ តតិយជនជំទាស់លែងបានចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលសំបុត្រនោះមានសេចក្តីបញ្ជាក់ ។

មាត្រា៩២- អ្នកលក់ពុំទទួលខុសត្រូវចំពោះវិការៈដែលមើលឃើញពីក្រៅទេ ប៉ុន្តែត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះវិការៈដ៏កំបាំងដែលមានមុខពេលលក់ ។

បើអ្នកទិញមានភស្តុតាងថា វិការៈនោះមានមុខពេលលក់ អ្នកទិញអាចទាមទារឱ្យរំលាយការលក់នោះចោល ឬក៏បន្ថយថ្លៃបាន ។ ទោះនិងលែងទិញក្តី ទោះនិងទាមទារឱ្យបន្ថយថ្លៃក្តី អ្នកទិញត្រូវតវ៉ាក្នុងរយៈពេលមួយឆ្នាំចាប់ពីថ្ងៃប្រគល់វត្ថុ ។ បើមិនតវ៉ាក្នុងរយៈមួយឆ្នាំនោះទេ ការនៅស្ងៀមរបស់ខ្លួនទុកដូចជាការយល់ព្រម ។

មាត្រា៩៣- អ្នកលក់ត្រូវធានាដល់អ្នកទិញ ចំពោះការរំខានណាដែលតតិយជន គំរាមថានិងប្តឹងឱ្យដកហូតវត្ថុពីអ្នកទិញ ។ សេចក្តីគំរាមថា ប្តឹងឱ្យដកហូតនោះកើតឡើងក្នុងគ្រាដែលតតិយជនទាមទារឱ្យអ្នកទិញទទួលស្គាល់សិទ្ធិរបស់ខ្លួនលើវត្ថុនោះ ។

មាត្រា៩៤- ខណៈណាដែលមានតតិយជនគំរាមថា និងប្តឹងឱ្យដកហូត អ្នកទិញអាចទៅហៅអ្នកលក់ឱ្យមកធានារ៉ាប់រងភ្លាមបាន ។ ខណៈអ្នកលក់ត្រូវបញ្ចេញប័ណ្ណរបស់ខ្លួន ប្រើគ្រប់មធ្យោបាយដើម្បីឱ្យតតិយជនលែងប្តឹងទៅ ឬក៏ឱ្យបានឈ្នះតតិយជននោះតាមអំណាចសាលក្រមរបស់តុលាការ ។

មាត្រា៩៥- បើអ្នកលក់ដែលអ្នកទិញបានហៅឱ្យធានារ៉ាប់រងជួសខ្លួនរំងាប់សេចក្តី ដែលតតិយជនប្រកាន់នោះបាន អ្នកទិញមិនត្រូវបានជំងឺចិត្តអ្វីឡើយ ។

បើអ្នកលក់រំងាប់សេចក្តីរំខាននោះមិនបានទេ ការប្តឹងផ្តល់ក៏ត្រូវប្រព្រឹត្តទៅតាមតំណើរ ។

មាត្រា៩៦- បើតុលាការកាត់សេចក្តីឱ្យដកហូតវត្ថុ អ្នកលក់ត្រូវបង្វិលថ្លៃទាំងអស់ដែលខ្លួនបានទទួលឱ្យអ្នកទិញវិញ ម្យ៉ាងទៀតអ្នកលក់ត្រូវចេញជំងឺចិត្តផង នៅក្នុងជំងឺចិត្តនោះត្រូវគិតប្រាកបង់ខាតក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យា និងប្រាក់ចំណាយផ្សេងៗ ដែលអ្នកទិញគិតបញ្ចូលទៅក្នុងវត្ថុនោះ តាំងពីថ្ងៃលក់មក ។

មាត្រា៤៧- បើអ្នកលក់ស្លាប់ កាតព្វកិច្ចនៃការទទួលរ៉ាប់រងត្រូវធ្លាក់ទៅលើទាយាទទាំងអស់នៃអ្នកលក់ ។

មាត្រា៤៨- បើវត្ថុដែលលក់នោះបានមកដោយអំពើល្មើសជាបទឧក្រិដ្ឋ ឬជាបទល្មើសមធ្យមអ្នកទិញ កាលបើដឹងហើយ អាចប្តឹងទាមទារឱ្យរំលាយការលក់នោះវិញបាន ទោះបីគ្មានតតិយជនណាត់វាមក់ហែងដកហូតវត្ថុនោះវិញក៏ដោយ ។

កិច្ចសន្យាដែលផ្ទុយពីសេចក្តីនេះ ត្រូវទុកជាមោឃៈ ។

មាត្រា៤៩- ប្រសិនបើវត្ថុដដែលហើយលក់ឱ្យច្រើននាក់ត១គ្នា អ្នកទិញក្រោយបង្អស់ត្រូវហៅអ្នកដែលលក់ឱ្យខ្លួនមកធានារ៉ាប់រង ។ អ្នកលក់នេះនិងប្រកាន់អ្នកដែលលក់ឱ្យខ្លួនត១គ្នាទៅទៀតតាមត្រូវការ ។

១-ភាតព្វកិច្ចនៃអ្នកទិញ

មាត្រា៥០- អ្នកទិញត្រូវប្រគល់ប្រាក់នៅថ្ងៃ និងទីកន្លែងដែលបានកំណត់ ។ ប្រសិនបើកិច្ចសន្យាពុំមានកំណត់ទីកន្លែង និងថ្ងៃដែលត្រូវទទួលប្រាក់ទេ ត្រូវសន្មត់ថា ការប្រគល់ប្រាក់ត្រូវធ្វើនៅទីកន្លែង និងនៅពេលដែលប្រគល់វត្ថុ ។

មាត្រា៥១- កិច្ចសន្យាអាចតំរូវឱ្យអ្នកទិញបង់ការប្រាក់និងតំលៃវត្ថុ ក្នុងករណីមានការប្រគល់យឺតយ៉ាវ ។ អត្រានៃការប្រាក់នោះ មិនអាចគិតឱ្យលើសពី ៥ ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំ ។

ប្រសិនបើកិច្ចសន្យាមិនកំណត់អំពីការប្រាក់ទេ អ្នកទិញត្រូវចេញតែថ្លៃវត្ថុដែលចុះក្នុងកិច្ចសន្យា ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលវត្ថុនោះបង្កើតជាផល ឬជាផលទុន ការប្រាក់ត្រូវគិតតាមអត្រាដែលច្បាប់កំនត់ ។

មាត្រា៥២- បើអ្នកទិញបានទទួលវត្ថុហើយ ហើយមានគេប្រកាន់ថា និងប្តឹងឱ្យដកហូតវត្ថុនោះវិញ អ្នកទិញអាចមិនទាន់បង់ថ្លៃវត្ថុនោះបាន ។ អ្នកទិញត្រូវប្រគល់ថ្លៃនោះទៅឱ្យអ្នកលក់ កាលណាការរំខានបានត្រូវរំងាប់វិញហើយ ។

មាត្រា៥៣- ដរាបណាអ្នកទិញមិនទាន់ចេញថ្លៃឱ្យ ដរាបនោះអ្នកលក់មានសិទ្ធិឃ្ញាំវត្ថុនោះទុកដែរ ។

មាត្រា៥៤- បើដល់ថ្ងៃសន្មត់ហើយ អ្នកទិញមិនទាន់បានបង់ថ្លៃ អ្នកលក់អាចសុំរំលាយការលក់នោះវិញបាន ប្រសិនបើអ្នកលក់មិនចង់ប្តឹងទារថ្លៃនោះទេ ។

ដរាបណាភាគខ្លះនៃថ្លៃមិនទាន់សងអស់ ដរាបនោះអ្នកលក់អាចសុំរំលាយការលក់បាន ។

មាត្រា៥៥- ការរំលាយការលក់ តំរូវឱ្យភាគីទាំងសងខាងនៃកាតព្វកិច្ច បង្វិលរបស់ដែលខ្លួនបានទទួលឱ្យគ្នាវិញ ។

អ្នកទិញត្រូវបង្វិលវត្ថុព្រមទាំងផល ឬផលទុនដែលខ្លួនបានយក ។

អ្នកលក់ត្រូវសងទៅអ្នកទិញវិញនូវប្រាក់ដែលអ្នកទិញបានចេញក្នុងថ្លៃវត្ថុ ហើយត្រូវគិតការប្រាក់តាមអត្រាដែលច្បាប់កំណត់ តាំងពីថ្ងៃដែលបានសងថ្លៃមួយលើក១ ។

ផ្នែកទី២. ការខ្ចីមានការប្រាក់

មាត្រា៥៦- ការខ្ចីមានការប្រាក់ ជាកិច្ចសន្យាដែលបុគ្គលម្នាក់ប្រគល់ប្រាក់ឱ្យទៅបុគ្គលម្នាក់ទៀត ហើយបុគ្គលក្រោយម្នាក់នេះមានកាតព្វកិច្ចសងវិញដោយមានតំឡើងទឹកប្រាក់ទៅតាមពេលវេលានៃកិច្ចសន្យា ។

មាត្រា៥៧- កិច្ចសន្យាត្រូវធ្វើជាលាយល័ក្ខអក្សរ ។ កិច្ចសន្យាត្រូវកំណត់ឱ្យច្បាស់អំពីឈ្មោះ ទីលំនៅរបស់គូភាគី ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលខ្ចី ចំនួនការប្រាក់ រយះពេលខ្ចី និងថ្ងៃសងវិញ ។ កូនបំណុលត្រូវចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចសន្យានោះ ។

មាត្រា៥៨- បើកិច្ចសន្យាមិនកំណត់ថ្ងៃសង និងមិនកំណត់ការប្រាក់ទេនោះ សន្មត់ថាគូភាគីព្រមព្រៀងចុះកិច្ចសន្យាសំរាប់រយះពេលមួយឆ្នាំ ដោលគ្មានការប្រាក់ ។

មាត្រា៥៩- និងអាចឱ្យយកការប្រាក់ខ្ចីបាន លុះត្រាតែមានការព្រមព្រៀងនៃគូភាគីក្នុងកិច្ចសន្យា ។ អត្រានៃការប្រាក់មិនត្រូវឱ្យលើសពី ៥ ភាគរយក្នុងមួយឆ្នាំ លើកលែងតែមានបទបញ្ញត្តិចែងផ្ទុយពីនេះ ។

មាត្រា៦០- ការប្រាក់ដែលអ្នកឱ្យខ្ចីបានយកលើសរហូតមកក្នុងពេលដែលជំពាក់ ត្រូវកាត់ដាច់ជាសំណងប្រាក់ដើម ។

បើអ្នកខ្ចីបានសងលើសពីប្រាក់ដើម និងការប្រាក់តាមច្បាប់កំណត់ អ្នកឱ្យខ្ចីនិងត្រូវបង្ខំឱ្យសងប្រាក់ដែលខ្លួនបានយកលើសខុសច្បាប់នោះទៅអ្នកខ្ចីវិញ ព្រមទាំងតំរូវឱ្យបង់ការប្រាក់ផង គិតពីថ្ងៃដែលបានសង ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកឱ្យខ្ចីត្រូវជាប់ចោទតាមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌជាធរមានថែមទៀត ។

មាត្រា៦១- ការប្ដឹងទារប្រាក់មុនពេលផុតកំណត់នៃកិច្ចសន្យា មិនអាចធ្វើបានទេ ។ ប៉ុន្តែបើអ្នកជំពាក់បំណុលស្លាប់ ប្រាក់ដែលជំពាក់នោះតំរូវឱ្យទារភ្លាមបាន ហើយទាយាទនៃអ្នកស្លាប់ត្រូវកាត់មរតកសងជាមុនសិនរួចសឹមចែកមរតកជាក្រោយ ។

មាត្រា៦២- ដើមបំណុលត្រូវប្រគល់សំបុត្រជំពាក់ រឺសំបុត្របញ្ជាក់អំពីការសងប្រាក់ឱ្យកូនបំណុលនៅពេលកូនបំណុលសងប្រាក់ទៅខ្លួន។

មាត្រា៦៣- ការខ្ចីប្រាក់លើទ្រព្យសម្បត្តិចលនវត្ថុឯទៀត ត្រូវគ្រិបត្តិតាមបទបញ្ញត្តិកំណត់សំរាប់ការខ្ចីប្រាក់ដែរ។

ផ្នែកទី៣- ការបញ្ចាំចលនវត្ថុ

មាត្រា៦៤- ការបញ្ចាំចលនវត្ថុជាកិច្ចសន្យាដែលកូនបំណុលយកទ្រព្យសម្បត្តិចលនវត្ថុរបស់ខ្លួនទៅទុកដៃដើមបំណុល ដើម្បីធានាសំណងបំណុល ។

ដើមបំណុលដែលមានចលនវត្ថុនៅក្នុងដៃ មានសិទ្ធិយកប្រាក់សំណងដែលបានមកពីការលក់ចលនវត្ថុបញ្ចាំ មុនដើមបំណុលឯទៀត ។

មាត្រា៦៥- កិច្ចសន្យាបញ្ចាំចលនវត្ថុត្រូវធ្វើជាលាយល័ក្ខអក្សរ ។ ទ្រព្យដាក់ធានា ត្រូវបានប្រគល់ដល់ដៃនៃដើមបំណុល ទើបកិច្ចសន្យានោះទុកជាបានការ ។

កិច្ចសន្យាត្រូវកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលជំពាក់ និងវត្ថុដែលបញ្ចាំ ឱ្យច្បាស់លាស់ ។

បើកិច្ចសន្យាមិនកំណត់ថាត្រូវមានការប្រាក់ទេ មិនកំណត់ពេលវេលាដែលត្រូវសងទេ បំណុលនោះត្រូវទុកជាឱ្យខ្ចីដោយឥតយកការប្រាក់ក្នុងកំណត់មួយឆ្នាំ គិតពីថ្ងៃចុះកិច្ចសន្យានោះ ។

មាត្រា៦៦- ដើមបំណុលគ្មានសិទ្ធិចាត់ចែងវត្ថុបញ្ចាំតាមទំនើងចិត្តរបស់ខ្លួនបានទេ ។ ដើមបំណុលមានករណីកិច្ចទុកវត្ថុនោះឱ្យគង់វង់ និងថែរក្សាឱ្យបានល្អ ។ ក្នុងករណីដែលវត្ថុបញ្ចាំនោះត្រូវខូចខាត ឬបាត់បង់បណ្តាលមកពីកំហុសរបស់ខ្លួន ដើមបំណុលត្រូវជួសជុលសំណងវត្ថុបញ្ចាំនោះ ។

មាត្រា៦៧- ប្រសិនបើគ្មានកំណត់ក្នុងកិច្ចសន្យាជាលាយល័ក្ខអក្សរច្បាស់លាស់ទេ ដើមបំណុលមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យយកវត្ថុបញ្ចាំនោះទៅប្រើប្រាស់ ឬទាញយកផលប្រយោជន៍ពីវត្ថុបញ្ចាំនោះបានទេ ។ ប៉ុន្តែដើមបំណុលត្រូវបានអនុញ្ញាតិឱ្យទទួលយកផលធម្មជាតិ នៃវត្ថុបញ្ចាំនោះបាន ។ ផលនោះទុកជាអាទិសំរាប់ចំណាយចាំបាច់ទាំងឡាយ ។

ប្រសិនបើដើមបំណុលប្រើវត្ថុបញ្ចាំនោះដោយរំលោភលើកិច្ចសន្យា កូនបំណុលអាចសុំប្តឹងដកវត្ថុបញ្ចាំមកវិញបាន ។

មាត្រា៦៨- ប្រសិនបើដើមបំណុលចាត់ចែងចំណាយវត្ថុបញ្ចាំដោយគ្មានបានទទួលការព្រមព្រៀងជាមុនពីកូនបំណុល នោះដើមបំណុលនឹងត្រូវជាប់ចោទ តាមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន ។

មាត្រា៦៩- កាលណាដល់ថ្ងៃកំណត់ហើយសំណងក៏ត្រូវបានប្រគល់ឱ្យគ្រប់ចំនួនរួចស្រេចនោះ ដើមបំណុលត្រូវប្រគល់វត្ថុបញ្ចាំទៅម្ចាស់ដើមវិញ ។ បើកូនបំណុលមិនទាន់សងគ្រប់ចំនួនទេ ដើមបំណុលនឹងរក្សាទុកវត្ថុដែលបញ្ចាំនោះបាន ។

មាត្រា៧០- ប្រសិនបើដល់ថ្ងៃកំណត់ ហើយកូនបំណុលមិនលោះ ដើមបំណុលអាចទាមទារតាមរយៈតុលាការប្រជាជនឱ្យលក់វត្ថុបញ្ចាំ ។ ប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់ ត្រូវសងទៅដើមបំណុលដែលបានទទួលបញ្ចាំវត្ថុនោះ ។ ប្រាក់សល់ពីនោះ ត្រូវប្រគល់ឱ្យកូនបំណុល ឬដើមបំណុលឯទៀតដែលមានបំណុលដល់កំណត់ត្រូវសង ។

បើប្រាក់ថ្លៃលក់វត្ថុនោះមិនគ្រប់គ្រាន់នឹងសងបំណុលដែលបញ្ចាំវត្ថុនោះ កូនបំណុលត្រូវនៅជំពាក់បំណុលដែលនៅសល់ទៅទៀត ។

មាត្រា៧១- ត្រូវទុកជាមោឃៈកិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលកំណត់ឱ្យដើមបំណុលទៅម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុបញ្ចាំ ក្នុងករណីដែលកូនបំណុលមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ច ។

ផ្នែកទី ៤. កិច្ចសន្យាសហគ្រាស

មាត្រា៧២- កិច្ចសន្យាសហគ្រាស ជាកិច្ចសន្យាដែលបុគ្គលមួយទទួលបន្ទុកធ្វើការងារអ្វីមួយឱ្យបុគ្គលមួយទៀត ដោយថ្លៃសមស្របនឹងទំហំនៃការងារនោះ ។

មាត្រា៧៣- ប្រសិនបើថ្លៃការងារមិនបានកំណត់ក្នុងកិច្ចសន្យា តុលាការត្រូវវិនិច្ឆ័យកំណត់ថ្លៃទៅតាមទំលាប់នៃកន្លែងធ្វើការនោះ ។

មាត្រា៧៤- ការងារត្រូវធ្វើឱ្យត្រឹមត្រូវតាមកិច្ចសន្យា ។ បើការងារដែលបានធ្វើនោះ មិនត្រូវតាមកំណត់ដែលមានចែងក្នុងកិច្ចសន្យាទេ អ្នកជួលអាច :

ក- ឬមួយមិនព្រមទទួលយកការងារនោះ ហើយក្នុងករណីនេះកិច្ចសន្យាអាចរំលាយបានដោយតំរូវឱ្យអ្នកទទួលធ្វើបង់ជំងឺចិត្ត និងសងសំណងបង់ខាតផ្សេងៗ ប្រសិនបើមានទៅឱ្យអ្នកជួល ។

ខ- ឬមួយតំរូវឱ្យធ្វើការកែប្រែចាំបាច់ក្នុងរយៈពេលកំណត់តាមការព្រមព្រៀងនៃគូភាគី ដោយអ្នកទទួលធ្វើចេញប្រាក់ផ្ទាល់ខ្លួន ដើម្បីសំរួលតាមការកំនត់នៃកិច្ចសន្យាវិញ ។

គ- ឬមួយព្រមទទួលយកការនោះ ដោយបញ្ចុះថ្លៃ ។

មាត្រា៧៥- ប្រសិនបើកិច្ចសន្យាកំណត់រយៈពេល ដែលការងារត្រូវតែធ្វើឱ្យហើយក្នុងពេលណាមួយ ហើយបើការនោះធ្វើមិនហើយតាមពេលកំណត់ កិច្ចសន្យាអាចលប់ចោលវិញដោយពុំទាន់គិតដល់ជំងឺចិត្តដែលអ្នកជួលអាចទាមទារបាន ។

ប៉ុន្តែប្រសិនបើការយឺតយ៉ាវបណ្តាលមកពីប្រធានសក្តិ នោះជួលពុំអាចទាមទារជំងឺចិត្តបានឡើយ ។

មាត្រា៧៦- ស្រិនបើអ្នកជួលបានសន្យាថានឹងបើកប្រាក់ឱ្យមុនខ្លះ ឬវត្ថុធាតុដើមខ្លះឱ្យទាន់ពេលវេលាហើយមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចតាមកិច្ចសន្យា នោះអ្នកជួលពុំអាចលើកយកការយឺតយ៉ាវក្នុងការអនុវត្តការងារ

មកសំអាងដើម្បីបញ្ឈប់កិច្ចសន្យានោះបានឡើយ ។

អ្នកទទួលធ្វើអាចសំអាងលើការខូចខាតពេលវេលារង់ចាំសំភារះយូរ ដើម្បីលប់កិច្ចសន្យា ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកទទួលធ្វើត្រូវបានទទួលឈ្នួលសមស្របតាមការងារដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ ។

មាត្រា៧៧- អ្នកជួលអាចលប់ចោលកិច្ចសន្យាបានជានិច្ច នៅមុនពេលការងារធ្វើហើយជាស្ថាពរ ប៉ុន្តែត្រូវគិតថ្លៃការងារដែលបានធ្វើ គិតចំណាយផ្សេងៗ និងជំងឺចិត្តទៅឱ្យអ្នកទទួលធ្វើ ។

មាត្រា៧៨- បើការងាត្រូវអន្តរាយមុនពេលធ្វើរួច ដោយកំហុសនៃអ្នកទទួលធ្វើ ហើយអ្នកជួលបានបើកប្រាក់ឱ្យមុន និងផ្តល់វត្ថុធាតុដើមឱ្យទៀត នោះអ្នកជួលមានសិទ្ធិទារសំណងស្មើនឹងការ ជូសជុលអន្តរាយបណ្តាលមកពីការបាត់វត្ថុ និងចំណាយផ្សេងៗដែលខ្លួនបានចាយក្នុងការធ្វើនោះ ។ ប៉ុន្តែបើការខូចខាតបណ្តាលមកពីករណីប្រធានសក្តិ ភាគីនៃកិច្ចសន្យាត្រូវទទួលផលវិបាក ដោយពុំអាចប្តឹងទាមទារពីគ្នាបានឡើយ ។

មាត្រា៧៩- អ្នកទទួលធ្វើការងារនោះ ត្រូវទទួលខុសត្រូវខាងរដ្ឋប្បវេណី ចំពោះជនដែលខ្លួនប្រើធ្វើការងារនោះ ។

មាត្រា៨០- កាលបើការងារសំរេចបានហើយ អ្នកទទួលធ្វើការអាចទារថ្លៃនៅពេលប្រគល់ការងារបាន ។

ការប្រគល់ថ្លៃការងារ ទុកជាការព្រមទទួលយកការងារដែលធ្វើរួច ។

មាត្រា៨១- កាលបើក្រោយពីបានប្រគល់ការងារមក គុណវិបត្តិ និងវិការះដ៏កំបាំងណាមួយបានផុសឡើងបណ្តាលមកពីកំហុសអ្នកទទួលធ្វើក្នុងពេលដែលធ្វើការងារនោះ កិច្ចសន្យាត្រូវតែរំលាយចោល ឬត្រូវបង្វិលថ្លៃឈ្នួលខ្លះមកឱ្យអ្នកជួលវិញ ឬក៏ការងារនោះត្រូវជួលជុលដោយបង់ខាតនៃអ្នកទទួលធ្វើ ។

អ្នកជួសអាចប្តឹងបានតែក្នុងករណីដែលវិការះនោះ លេចឡើងក្នុងរយះពេលដែលអ្នកទទួលធ្វើរ៉ាប់រងទទួលខុសត្រូវដូចមានចែងក្នុងកិច្ចសន្យា ។ បើគ្មានចែងអំពីរយះពេលរ៉ាប់រងទទួលខុសត្រូវក្នុងកិច្ចសន្យាទេ អ្នកជួលអាចប្តឹងបានក្នុងរយះពេល ៣ ឆ្នាំ គិតពីថ្ងៃដែលបានទទួលការងារនោះមក ។

មាត្រា៨២- ចំពោះរូបវន្តបុគ្គល បើអ្នកទទួលធ្វើស្លាប់ កិច្ចសន្យានោះត្រូវរលាយ ។

ផ្នែកទី ៥_ កិច្ចសន្យាដឹកជញ្ជូន

មាត្រា៨៣- កិច្ចសន្យាដឹកជញ្ជូន ជាកិច្ចសន្យាដែលអ្នកដឹកជញ្ជូនសន្យាដឹកអ្នកដំណើរ ភារះវត្ថុ ឬទំនិញពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយទៀត ដោយយកថ្លៃតាមការព្រមព្រៀង ឬតាមថ្លៃកំណត់របស់រដ្ឋ ។

មាត្រា៨៤- កាលណាអ្នកដឹកជញ្ជូនយឺតយ៉ាវក្នុងការប្រគល់យានដឹកជញ្ជូន អ្នកបញ្ជូនមានសិទ្ធិបញ្ឈប់កិច្ចសន្យាហើយតំរូវ :

- ឱ្យសងប្រាក់ចំណាយក្នុងការលើកដាក់ និងប្រាក់ដែលបានបង់រួចហើយទៅឱ្យអ្នកដឹកជញ្ជូនផ្សេងទៀត ។

- ឱ្យសងជួសជុលអន្តរាយ បណ្តាលមកពីការយឺតយ៉ាវ ករណីបាត់ ឬខូចសំភារៈវត្ថុ ឬទំនិញដែលត្រូវដឹកជញ្ជូន ឬការចុះតំលៃ បណ្តាលមកពីការយឺតយ៉ាវ ។

មាត្រា៨៥- កាលណាអ្នកបញ្ជូនយឺតយ៉ាវក្នុងការលើកដាក់ភារៈវត្ថុ ឬទំនិញ អ្នកដឹកជញ្ជូនមានសិទ្ធិតំរូវឱ្យជួសជុលការខាតបង់ និងបញ្ឈប់កិច្ចសន្យា ។

មាត្រា៨៦- អ្នកដឹកជញ្ជូនត្រូវទទួលខុសត្រូវអំពីការបាត់បង់ ឬការខូចខាតលើវត្ថុដឹកជញ្ជូន ។ អ្នកដឹកជញ្ជូនក៏ត្រូវទទួលខុសត្រូវអំពីគ្រោះថ្នាក់ដែលបណ្តាលឡើងដល់អ្នកដំណើរ ក្នុងពេលដែលខ្លួនដឹកជញ្ជូនដែរ ។

អ្នកដឹកជញ្ជូនត្រូវបានរួចខ្លួនពីការទទួលខុសត្រូវខាងលើ ក្នុងករណីប្រធានសក្តិ ឬក្នុងករណីអ្នកដំណើរត្រូវរងគ្រោះ ដោយមកពីការធ្វេសប្រហែសរបស់ខ្លួន ។

បើភារៈវត្ថុ ឬទំនិញដែលត្រូវគេប្រគល់ឱ្យដឹកជញ្ជូនអន្តរាយដោយចោរកម្ម អ្នកដឹកជញ្ជូនត្រូវជួសជុលសំណងនៃភារៈវត្ថុ ឬទំនិញនោះ ។

មាត្រា៨៧- អ្នកដឹកជញ្ជូនត្រូវធានាអំពីការខូចខាតលើវត្ថុ ប្រសិនបើការខូចខាតនោះមិនមែនបណ្តាលមកពីករណីប្រធានសក្តិ ឬវិបត្តិផ្ទាល់នៃវត្ថុនោះ ។ អ្នកដឹកជញ្ជូនត្រូវទទួលខុសត្រូវជាពិសេសចំពោះការបាត់បង់ ឬការខូចខាត បណ្តាលមកពីការយឺតយ៉ាវដោយគ្មានមូលហេតុសមស្របនៅពេលដឹកជញ្ជូន ។

មាត្រា៨៨- បណ្តឹងសុំជួសជុលការខូចខាត ត្រូវធ្វើក្នុងរយះពេល ១ ឆ្នាំ គិតពីថ្ងៃដែលម្ចាស់របស់បានដឹងថា បាត់ ឬខូចខាត ឬគិតពីថ្ងៃដែលអ្នកដំណើរបានទទួលរងគ្រោះ ។

ផ្នែកទី ៦_ កិច្ចសន្យានៃការផ្ញើទុក

មាត្រា៨៩- កិច្ចសន្យានៃការផ្ញើទុក ជាកិច្ចសន្យាដែលជនម្នាក់ផ្ញើចលនវត្ថុណាមួយនឹងជនម្នាក់ទៀតឱ្យរក្សាទុក ដោយឥតយកឈ្នួល ឬយកឈ្នួល ហើយឱ្យប្រគល់វត្ថុនោះទៅជនដែលយកមកផ្ញើនោះវិញ ឬប្រគល់ឱ្យជនណាដែលអ្នកផ្ញើប្រាប់ឈ្មោះមកយ៉ាងច្បាស់ តាមពេលដែលសម្មត់ ឬនៅពេលដែលទារយកវត្ថុនោះវិញ ។

មាត្រា៩០- តាមគោលការណ៍ បើកិច្ចសន្យាមិនបានចែងអំពីឈ្នួលទេ អ្នកទទួលបញ្ញើមិនត្រូវបានឈ្នួលឡើយ ។

មាត្រា៩១- អ្នកទទួលបញ្ញើ ត្រូវរក្សាបញ្ញើឱ្យគង់វង់ ហើយត្រូវប្រគល់ឱ្យវិញនៅពេលដែលបានសន្មត់ ឬនៅពេលដែលអ្នកផ្ញើមកយក ។

អ្នកទទួលបញ្ញើ គ្មានសិទ្ធិយកបញ្ញើទៅប្រើប្រាស់ទេ បើគ្មានការអនុញ្ញាតពីអ្នកផ្ញើ ។

មាត្រា៩២- អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវទទួលខុសត្រូវលើការខូចខាត ឬការបាត់បង់នៃបញ្ញើដែលបានកើតឡើងដោយកំហុសរបស់ខ្លួន ។

បើបញ្ញើអន្តរាយ ឬបាត់ដោយករណីប្រធានសក្តិ អ្នកទទួលខុសត្រូវមិនត្រូវសងទេ ។

មាត្រា៩៣- បើផ្ញើមានឈ្នួល ហើយបញ្ញើនោះត្រូវអន្តរាយដោយចោរកម្ម អ្នកទទួលបញ្ញើត្រូវសង ។

បើផ្ញើឥតឈ្នួល ហើយបញ្ញើនោះត្រូវអន្តរាយដោយចោរកម្ម អ្នកទទួលបញ្ញើមិនត្រូវសងទេ ប្រសិនបើអ្នកទទួលបញ្ញើមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ថា ខ្លួនមានការប្រុងប្រយ័ត្នដែរក្នុងការរក្សាបញ្ញើនោះ ។

ប៉ុន្តែម្ចាស់សណ្ឋាគារ ម្ចាស់ទៀម ម្ចាស់ភោជនាគារ ត្រូវទទួលសងទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយ ដែលមកស្នាក់អាស្រ័យក្នុងគ្រឹះស្ថានរបស់ខ្លួន បានផ្ញើទ្រព្យនោះក្នុងគ្រឹះស្ថានរបស់ខ្លួន ហើយអន្តរាយដោយចោរកម្ម ។

ផ្នែកទី ៧. កិច្ចសន្យានៃការឱ្យខ្ចីប្រើ

មាត្រា៩៤- ការឱ្យខ្ចីប្រើ គឺគ្មានយកការប្រាក់ ឬការយកឈ្នួលអ្វីទេ ។ អ្នកដែលឱ្យវត្ថុណាមួយទៅគេខ្ចីប្រើនៅតែជាកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុនោះដដែល ។

មាត្រា៩៥- អ្នកខ្ចីមិនអាចលក់ ឬដូរវត្ថុ ឬឱ្យវត្ថុនោះទៅតតិយជនខ្ចីប្រើដោយគ្មានការព្រមព្រៀងពីអ្នកឱ្យខ្ចីបានឡើយ ។

មាត្រា៩៦- អ្នកខ្ចីត្រូវប្រើប្រាស់វត្ថុនោះឱ្យល្អ ថែទាំបីដូចខ្លួនជាម្ចាស់វត្ថុ និងប្រើឱ្យសមស្របនឹងមុខការរបស់វា ។

មាត្រា៩៧- បើវត្ថុនោះខូចខាត ឬបាត់ដោយករណីប្រធានសក្តិ អ្នកខ្ចីមិនត្រូវទទួលសងឡើយ ប៉ុន្តែបើការខូចខាត ឬការបាត់បណ្តាលមកពីកំហុសរបស់ខ្លួន អ្នកខ្ចីត្រូវទទួលសងតំលៃវត្ថុទៅឱ្យអ្នកឱ្យខ្ចី ។

មាត្រា៩៨- អ្នកខ្ចីត្រូវប្រគល់វត្ថុទៅឱ្យម្ចាស់វត្ថុវិញ នៅពេលដែលបានកំណត់ ។ បើកិច្ចសន្យាគ្មានបានកំណត់យ៉ាងណាទេ អ្នកឱ្យខ្ចីអាចទារយកវត្ថុរបស់ខ្លួនវិញក្នុងពេលណាក៏បាន ។

មាត្រា៩៩- បើអ្នកខ្ចីយកវត្ថុទៅប្រើការក្រៅពីមុខការរបស់វា អ្នកឱ្យខ្ចីអាចទារវត្ថុរបស់ខ្លួនភ្លាមវិញបានថ្វីបើមិនទាន់ដល់រយៈពេលកំណត់ ។

ផ្នែកទី ៨. កិច្ចសន្យានៃការជួល

មាត្រា១០០- ការជួលជាកិច្ចសន្យាដែលអ្នកជួលសន្យាថា និងផ្តល់ទៅឱ្យអ្នកទទួលជួលនៅវត្ថុណាមួយដើម្បីប្រើប្រាស់ជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយតំរូវឱ្យគិតថ្លៃនៃការជួលវត្ថុនោះឱ្យអ្នកជួល ។

វត្ថុដែលអាចជួលបាននោះ គឺវត្ថុ ជាអចលនវត្ថុ ឬជាចលនវត្ថុ ។

មាត្រា១០១- កិច្ចសន្យានៃការជួល អាចកំណត់ ឬមិនកំណត់ក៏បាននូវរយៈពេលនៃការជួល ក្នុងករណីដែលគ្មានកំណត់រយៈពេលនៃការជួល ចិរវេលានៃកិច្ចសន្យាមានកំណត់ ១២ ឆ្នាំ យ៉ាងយូរ ។

កិច្ចសន្យានៃការជួលដែលមានកំណត់លើសពី ១ ឆ្នាំ ត្រូវធ្វើជាលាយល័ក្ខអក្សរ ។

មាត្រា១០២- កាលបើកិច្ចសន្យានៃការជួលបានធ្វើដោយគ្មានសំបុត្រស្នាម ហើយប្រសិនបើភាគីម្ខាងប្រកែកបន្ទាល់នៃការជួលនេះនឹងសំអាងសាក្សីមកបញ្ជាក់បាន លុះណាតែកិច្ចសន្យានៃការជួលនោះ មានកំណត់ត្រឹមតែ ១ ឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា១០៣- អ្នកជួលត្រូវប្រគល់វត្ថុដែលមានភាពនៅល្អឱ្យទៅអ្នកទទួលជួល ត្រូវជៀសវាងនូវអំពើទាំងពួងដែលនាំឱ្យរំខានដល់អ្នកទទួលជួល ហើយត្រូវរ៉ាប់រងដល់អ្នកទទួលជួលអំពីការរំខានទាំងឡាយដែលបណ្តាលមកពីតតិយជនដែលទាមទារសិទ្ធិណាមួយលើវត្ថុជួលនោះ ដូចជាកម្មសិទ្ធិ ការបញ្ចាំជាដើម ។

មាត្រា១០៤- អ្នកជួល ត្រូវទទួលបន្ទុកនូវការជួសជុលធំៗចំពោះវត្ថុជួល លើកលែងតែច្បាប់ ឬកិច្ចសន្យាចែងផ្សេងពីនេះ ។

មាត្រា១០៥- អ្នកទទួលត្រូវបង់ប្រាក់ថ្លៃឈ្នួលតាមការកំណត់ ត្រូវប្រើប្រាស់វត្ថុជួលឱ្យសមស្របនឹងមុខការនៃវត្ថុជួល និងតាមការកំណត់នៃកច្ចសន្យា ត្រូវថែទាំវត្ថុនោះឱ្យបានគង់វង្សល្អ ត្រូវទទួលបន្ទុកនូវការជួសជួលបន្តិចបន្តួចដែលជាការជួសជុលជាធម្មតា លើកលែងតែច្បាប់ ឬកិច្ចសន្យាចែងផ្សេងពីនេះ ។

មាត្រា១០៦- នៅពេលចប់កិច្ចសន្យា អ្នកទទួលជួលត្រូវប្រគល់ទៅឱ្យអ្នកជួលវិញនូវវត្ថុជួលដែលត្រូវនៅមានសភាពល្អ គឺគ្មានការបាក់បែក គ្មានការខូចខាត ឬគ្មានការកែប្រែនៃវត្ថុនោះដែលបណ្តាលមកពីអំពើនៃអ្នកទទួលជួល ។

មាត្រា១០៧- អ្នកជួលអាចរំលាយកិច្ចសន្យានៃការជួលបាន ប្រសិនបើអ្នកទទួលមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ឬក៏យកវត្ថុជួលនោះទៅប្រើប្រាស់ខុសអំពីការដែលត្រូវប្រើ ឬក៏ប្រើក្នុងការដែលនាំឱ្យអន្តរាយដល់វត្ថុនោះ ។

មាត្រា១០៨- អ្នកទទួលជួលមិនអាចជួលវត្ថុបន្តឱ្យទៅអ្នកដទៃ ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតិពីអ្នកជួលឡើយ លើកលែងតែកិច្ចសន្យាចែងផ្ទុយពីនេះ ។

មាត្រា១០៩- អ្នកទទួលជួលដែលបានជួលវត្ថុបន្ត ត្រូវនៅជាប់កាតព្វកិច្ចជាមួយនឹងអ្នកជួលដដែល ជាអាទិអ្នកទទួលជួលត្រូវទទួលខុសត្រូវលើអ្នកទទួលជួលពីខ្លួន ចំពោះការមិនបង់ប្រាក់ថ្លៃឈ្នួល ការបែកបាក់ការខូចខាតទាំងឡាយនៃវត្ថុជួល ដែលបណ្តាលមកពីអំពើរបស់អ្នកទទួលជួលបន្ត ។

មាត្រា១១០- ចំពោះកិច្ចសន្យានៃការជួលសំរាប់ចិរវេលាគ្មានកំណត់ គូភាគីអាចនឹងរំលាយបាន លុះណាតែមានការឱ្យដំណឹងមុន ១ ខែ យ៉ាងតិច ឬ ២ ខែ យ៉ាងយូរ ។

មាត្រា១១១- ទោះអ្នកជួលស្លាប់ក្តី ក៏កិច្ចសន្យានៃការជួល ត្រូវតែអនុវត្តតទៅទៀត ។

បើអ្នកទទួលជួលស្លាប់វិញ កិច្ចសន្យានៃការជួលនឹងលែងយកមកអនុវត្តបាន លុះណាតែទាយាទលែងចង់ជួលតទៅទៀត ។

ផ្នែកទី ៩. កិច្ចធានាដោយបុគ្គល

មាត្រា១១២- កិច្ចធានាដោយបុគ្គល ជាកិច្ចសន្យាមួយដែលតតីយជនម្នាក់ហៅថា អ្នកធានាសន្យានឹងដើមបំណុលថា ខ្លួនទទួលបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់កូនបំណុលជំនួសកូនបំណុល ប្រសិនបើកូនបំណុលនេះមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនចំពោះដើមបំណុល ។ កិច្ចសន្យានេះ ត្រូវធ្វើជាលាយល័ក្ខអក្សរ ។

មាត្រា១១៣- បំណុលតែមួយ អាចមានអ្នកធានាច្រើនបាន ។

មាត្រា១១៤- កិច្ចធានាណាមួយថែងអំពីកាតព្វកិច្ចដែលច្បាប់ទុកជាមោឃៈ កិច្ចធានានោះទុកជាអសាបង់ ។ ប៉ុន្តែបើមោឃភាពនោះមានមូលហេតុមកពី កូនបំណុលជាអនិតិជន កិច្ចធាននោះនៅទុកជាបានការដដែល ។

មាត្រា១១៥- ដើមបំណុលអាចប្តឹងពីអ្នកធានាដំណាលគ្នានឹងប្តឹងកូនបំណុលក៏បាន ឬប្តឹងក្រោយក៏បាន ។

មាត្រា១១៦- ក្រោយពីមានសាលក្រមរបស់តុលាការប្រជាជន អ្នកធានាអាចទាមទារឱ្យដើមបំណុលអូសទ្រព្យរបសលកូនបំណុលលក់មុនសិន រួចសឹមសំរេចអូសទ្រព្យរបស់ខ្លួនជាក្រោយបាន ។

មាត្រា១១៧- បើលក់ទ្រព្យរបស់នៃកូនបំណុលទៅហើយ បានប្រាក់មិនគ្រាន់នឹងសងបំណុលទាំងអស់ទេ អ្នកធានាត្រូវនៅជំពាក់ប្រាក់ដែលនៅខ្វះ ។

មាត្រា១១៨- ក្នុងករណីដែលមានអ្នកធានាច្រើននាក់ នោះអ្នកធានាម្នាក់ៗត្រូវជាប់ធានាបំណុលទាំងមូលហាក់ដូចជាអ្នកធានាមានតែម្នាក់ ។ អ្នកធានាទាំងអស់ត្រូវរួបរួមគ្នាសងបំណុលនោះ ។

មាត្រា១១៩- បើអ្នកធានាបានសងប្រាក់ជូសកូនបំណុលដែលខ្លួនធានាហើយ សិទ្ធិទាំងប៉ុន្មាននៃដើមបំណុលត្រូវបានទៅអ្នកធានាទាំងអស់ ។ អ្នកធានាមានសិទ្ធិទារឱ្យកូនបំណុលសងប្រាក់ដែលខ្លួនបានសងជូសមកវិញ ព្រមទាំងការប្រាក់ និងសោហ៊ុយបង់ខាតតាំងពីថ្ងៃដែលខ្លួនបានសងជំនួស ។

មាត្រា១២០- កាលបើមានអ្នកធានាម្នាក់បានចេញប្រាក់សងជំនួលកូនបំណុល អ្នកធានានោះអាចប្តឹងទារសំណងបានពីអ្នកធានាដទៃទៀតដែលត្រូវសងតាមចំណែករៀង១ខ្លួន ក្នុងករណីកូនបំណុលស្ថិតនៅក្នុងអសាធនភាព ។

ជំពូកទី៣

អំពីការទទួលខុសត្រូវក្រៅកិច្ចសន្យា

មាត្រា១២១- ជនណាបានធ្វើឱ្យមានការខូចខាតដល់អ្នកដទៃដោយកំហុសរបស់ខ្លួន ជននោះត្រូវជួសជុលការខូចខាតនោះ ។

ទោះបីការខូចខាតកើតមកអំពីអំពើប្រព្រឹត្តិដោយចេតនា ដូចជាការធ្វេសប្រហែស ឬការខ្វះការប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការត្រួតមើល ថែទាំក៏ដោយ ក៏ជនល្មើសត្រូវតែជួសជុលការខូចខាតនោះដែរ ។

មាត្រា១២២- ជនវិកលចរិក និងអនីតិជនអាយុតិចជាង ១៤ ឆ្នាំ ជាអសមត្ថជន ។ ជនទាំងនោះមិនត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាត ដែលខ្លួនបានធ្វើឱ្យកើតឡើងដល់អ្នកដទៃឡើយ ។

មាត្រា១២៣- ឪពុក ម្តាយ ឬអ្នកអាណាព្យាបាល ព្រមទាំងជនផ្សេងៗទៀតដែលទទួលបន្ទុកត្រួតមើលថែទាំអសមត្ថជន ត្រូវទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់ខ្លួនចំពោះការខូចខាត ដែលអសមត្ថជននោះបានធ្វើឱ្យកើតឡើង ។

មាត្រា១២៤- អនីតិជនអាយុច្រើនជាង ១៤ ឆ្នាំ ប៉ុន្តែមិនទាន់គ្រប់អាយុ ១៨ ឆ្នាំ ត្រូវទទួលការខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលខ្លួនបានធ្វើដល់អ្នកដទៃ ។ ការជួសជុលការខូចខាត ត្រូវអនីតិជននោះ និងឪពុកម្តាយ ឬអ្នកអណាព្យាបាលនៃអនីតិជននោះទទួលខុសត្រូវរួម ។ ក្នុងករណីដែលអនីតិជននេះគ្មានប្រាក់ ឬទ្រព្យសម្បត្តិដើម្បីជួសជុលការខូចខាតនោះឪពុកម្តាយ ឬអ្នកអាណាព្យាបាល ត្រូវសងជួស ។

មាត្រា១២៥- អង្គការរដ្ឋ អង្គការសង្គម អង្គការសមូហភាព សហគ្រាស ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលកម្មាភិបាល បុគ្គលិក កម្មកររបស់ខ្លួន បានធ្វើឱ្យកើតឡើងក្នុងពេល ឬពេលបំពេញភារកិច្ច របស់ជនទាំងនោះ ។

មាត្រា១២៦- និយោជក ត្រូវទទួលការខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដល់អ្នកដទៃ បណ្តាលមកពីនិយោជករបស់ខ្លួនក្នុងពេល ឬនៅពេលអនុវត្តការងារដែលនិយោជកបានប្រគល់ឱ្យធ្វើ ។

មាត្រា១២៧- កម្មសិទ្ធិករនៃសត្វ ឬជនដែលប្រើសត្វ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលកើតឡើងដល់អ្នកដទៃ ដោយសារសត្វដែលនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន ទោះអន្តរាយនោះកើតឡើងនៅពេលសត្វរត់រួចក្តី ឬនៅពេលសត្វវង្វេងខ្វាត់ខ្វាត់ក្តី ។

មាត្រា១២៨- កម្មសិទ្ធិករ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលកើតឡើងដល់អ្នកដទៃដោយសារទ្រព្យរបស់ខ្លួន ប្រសិនបើការខូចខាតនោះបណ្តាលមកពីការខ្វះខាតថែទាំ ខ្វះការត្រួតពិនិត្យ ឬក៏ដោយសារសំណង់របស់ខ្លួនសង់មិនបានត្រឹមត្រូវល្អ ។

មាត្រា១២៩- ប្រសិនបើការខូចខាតបណ្ដាលមកពីជនប្រព្រឹត្តិបទល្មើសច្រើននាក់ ជនទាំងនោះត្រូវទទួលខុសត្រូវរួមចំពោះជនរងគ្រោះ ។ ក្នុងករណីខ្លះតុលាការប្រជាជនអាចសំរេចសេចក្ដីឱ្យបុគ្គលម្នាក់ៗដែលបានធ្វើឱ្យមានការខូចខាត សងទៅជនរងគ្រោះតាមសមាមាត្រនៃការចូលរួម ប្រព្រឹត្តរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា១៣០- ជនដែលទទួលខុសត្រូវរួមជាមួយអ្នកទទួលខុសត្រូវឯទៀត ហើយបានសងជំនួសជនទាំងនេះ ជននោះដែលមានសិទ្ធិទាមទារឱ្យជនដែលទទួលខុសត្រូវឯទៀតសងមកខ្លួនវិញ ដោយគិតទៅតាមកំរិតនៃអំពើប្រព្រឹត្តដែលម្នាក់ៗបានប្រព្រឹត្ត ។

មាត្រា១៣១- អង្គការ ឬជនដែលបានទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដែលបណ្ដាលមកពីកំហុសរបស់ជនម្នាក់ទៀត អង្គការ ឬជននោះមានសិទ្ធិប្ដឹងទារសំណងពីជនខាងក្រោយនេះវិញ ។

មាត្រា១៣២- ក្នុងករណីដែលការខូចខាត បណ្ដាលមកពីកំហុសរបស់ជនរងគ្រោះផងដែលនោះ ជនរងគ្រោះត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះចំណែកនៃការខូចខាតនោះ ។

មាត្រា១៣៣- ជនដែលធ្វើឱ្យមានការខូចខាតដល់អ្នកដទៃ និងអាចឱ្យរួចខ្លួនពីការទទួលខុសត្រូវបានប្រសិនបើ :

១. ការខូចខាតបានកើតឡើងក្នុងករណីប្រធានសក្ដិ ។

២. ការខូចខាតបណ្ដាលមកពីកំហុសទាំងស្រុងរបស់ជនរងគ្រោះ ។

មាត្រា១៣៤- ប្រសិនបើការខូចខាតបានកើតឡើងដោយមានការព្រមព្រៀងពីជនរងគ្រោះ ហើយអំពើនោះគ្មានប៉ះពាល់ ឬគំរាមកំហែងដល់ប្រយោជន៍សង្គមទេ នោះមិនត្រូវឱ្យមានការជួសជុលសំណងនៃការខូចខាត ឡើយ ។

មាត្រា១៣៥- បណ្ដឹងសុំជួសជុលសំណងនៃការខូចខាត មានអាជ្ញាយុកាលកំណត់ ៣ ឆ្នាំ ។

ជំពូកទី៤

អំពីបទបញ្ញត្តិអវសាន

មាត្រា១៣៦- កិច្ចសន្យាទាំងឡាយណាដែលកើតឡើងមិនក្រិត្យ-ច្បាប់ ហើយមិនអាចដោះស្រាយតាមក្រិត្យ-ច្បាប់នេះបាន នោះត្រូវដោះស្រាយតាមគោលនយោបាយរបស់បក្ស និងរដ្ឋតាមសមធម៌ ឬតាមទំនៀមទំលាប់និងប្រពៃណី ។

ដំណោះស្រាយនៃកិច្ចសន្យាខាងលើនេះមានកំនត់ ៥ ឆ្នាំ គិតពីថ្ងៃដែលក្រិត្យ-ច្បាប់នេះចូលជាធរមាន ។

មាត្រា១៣៧- ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី តុលាការប្រជាជនកំពូល និងមហាអយ្យការអមតុលាការប្រជាជនកំពូល ត្រូវទទួលបន្ទុកអនុវត្តក្រិត្យ-ច្បាប់នេះតាមភារកិច្ចរៀងៗខ្លួន ។

មាត្រា១៣៨- ក្រឹត្យ-ច្បាប់នេះមានអនុភាពគតិយុត្តិចាប់ពីថ្ងៃប្រកាសផ្សាយជាសាធារណៈ ។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៨៨

ជ. ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

ប្រធាន

ហត្ថលេខា និងត្រា : ហេង សំរិន

ទទួលបន្ទុកអនុវត្ត

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

ហត្ថលេខា និង ត្រា : ហ៊ុន សែន

ដើម្បីចំលងចែក

អគ្គលេខាធិការក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ

ហត្ថលេខា និងត្រា : ចាន់ វ៉ែន

ក្រសួងយុត្តធម៌

លេខ : ....

បានចំលងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ខែ ឆ្នាំ១៩៩៥

អនុប្រធានមន្ទីរ